

ZO SLOVNÍKA KONDOROŠSKÉHO SLOVENSKEHO NÁREČIA

P. SONKOLY

1. Vyskum slovnej zásoby jazyka je pekná, zaujímavá a dôležitá úloha. Väčšina jazykovedcov, ktorí sa zaoberajú dejinami jazyka, najčastejšie sa uspokojia s tým, že opisujú historicky foneticky alebo morfológicky stav študovaného jazyka alebo nárečia. Ak sa aj nájde slovník v prácach, opisujúcich dejiny nárečia, tento slovník má obyčajne iba sekundárnu úlohu: ilustrovať hodnovernosť toho, čo tvrdí autor.

Samozrejme nehovorí sa o tom, že nie je potrebné skúmať i slovnú zásobu, ale je menej prác tohoto charakteru, ako práce, zaoberajúce sa fonetickými a morfológickými stránkami nárečí. V posledných rokoch objavujú sa aj práce, v ktorých bádanie sa dopĺňa lexikálnym výskumom. Takýto výskum môžeme prijať za skutočne správny, veď najstaršie prvky jazyka, medzi nimi aj niektoré prvky slovnej zásoby, uchovávaajú sa najdlhšie a najmenšími zmenami v nárečiach. Teda, kto chce mať skutočný obraz o dejinách nárečia ako časti jazyka, ten musí skúmať aj oblasť jeho slovnej zásoby.

2. Spoločensky vývoj a rozmach techniky čiastočne obľahčuje ale čiastočne aj zťažuje zbieranie lexikálneho materiálu. Obľahčí sa úloha tým, že bádateľ môže používať napr. magnetofon. Ale skúmateľa čaká aj taká ťažkosť, že jazykové prvky stále prechádzajú zo spisovného jazyka do slovnej zásoby nárečí a vytlačujú staré nárečové výrazy a slová. Socialistická kultúra, moderné stroje v práci a i. stále vytlačujú staré názvy z väčšiny oblastí činnosti človeka. Tratia sa staré veci a objavujú sa nové. S novými veľmi objavujú sa aj nové pojmy, ktoré treba pomenovať. Ale pre označenia nových pojmov potrebujú sa aj nové slová, ktoré prechádzajú i do nárečí; z druhej stránky staré slová — aspoň časom — sa zabúďajú. Zo zreteľom na to, že spoločensky, hospodársky a technicky vývoj je stály, možno povedať, že nie je bezzákladná obava, že staré slová a výrazy môžu vymrieť bez stopy, ak sa nezozbierajú.

3. Prácou zozbieraním nárečových slov a výrazov na slovenskom jazykovom území sa zaoberá skupina jazykovedcov Slovenskej akadémie vied, ktorým pomáhajú mnohí učitelia a pedagógovia. O slovenských nárečiach v Maďarskej ľudovej republike v posledných rokoch boli vytlačené niektoré cenné práce (napr. práca J. Štolca¹, P. Ondruša², I. Siposa).

Bohužiaľ, málo je takých prác, ktoré by opisovali *ten slovnú zásobu* slovenských nárečí v Maďarsku. Najviac zozbieraných slov podáva práca K. Palkoviča „Z vecného slovníka Slovákov v Maďarsku“ (Jazykovedné štúdie II, Bratislava, 1957.). Poznámam ešte, že v posledných rokoch slovenským nárečím békéšskej stolice sa zaoberali P. Ondrus i P. Király.

Väčšina prvkov kondoroškého slovenského nárečia je juhostredoslovenského pôvodu. O tomto svedčia už vytlačené práce, zaoberajúce sa i touto otázkou, a potvrdzuje to material, pochádzajúci z juhostredoslovenských nárečí Slovenska a nachádzajúci sa v archíve dialektologicko-historického oddelenia ÚJS SAV. Keď aj nie je možné úplne presne vidieť priebeh presťahovania sa Slovákov do Maďarska na začiatku XVIII.-ho storočia, jazykové prvky kondoroškého slovenského nárečia však bezpochybne svedčia o tom, že ich pôvod musíme hľadať na južných priestoroch stredoslovenského nárečia. Samozrejme kondorošské nárečie nie je úplne zhodné vo všetkom so žiadnym variantom stredoslovenských nárečí. Veď geograficky pôvod nášho nárečia nemožno celkom presne zistiť; okrem toho jazykové prvky, ktoré sa dostali do maďarského prostredia, mohli sa dôkladne zmeniť za 250 rokov. Práve tento posledný fakt mohol by nám vysvetliť okolnosť, že mnohé slová kondoroškého nárečia sa nevyskytujú v zostavanom materiáli lexikografického oddelenia ÚJS SAV.

Väčšina vyrazov a slov kondoroškého nárečia sa nachádza aj na južnom Slovensku. Napr. slovo *klinouňník*, *uterák* sa vyskytuje vo zvolensko-novohradskom nárečí; slovo *homok* 'piesok' — vo mnohých južných okresoch; variant slova *polka*, *polke*, *puolke*, 'Ribes grossulária' iba v dvoch juhostredoslovenských stoliciach: v Novohradskej a Zvolenskej. Slová *čachor* 'oselník', *čajsi* 'asi', *garád* 'priekopa', *jesto*, *ňinto*, *havránka*, *slaníčka*, *obodza* a iné sa vyskytujú najmä v južných stoliciach Slovenska.

Pôvod druhej časti slovenských vyrazov nášho nárečia sa musí hľadať v Liptovskej, Tekovskej, Gemerskej stolici a v dolnej Orave, teda tiež na južných priestoroch stredoslovenského nárečia.

V slovnej zásobe kondoroškého nárečia je dosť mnoho cudzích slov prevzatých predovšetkým z maďarčiny. Tá okolnosť, že Slováci žili veľmi dlho v maďarskom jazykovom prostredí, má za následok, že sa vyvinul kolektívny a dokonaly bilingvizmus. Preto je možné, že Slováci ľahko menia jednu reč druhou, alebo v slovenskej reči často používajú maďarské slová a v maďarskej reči slovenské slová. Tunajší Slováci dobre znajú maďarčinu, inak by nemohli používať maďarské slová správne a vždy na vhodných miestach. Obyvateľstvo maďarského pôvodu tiež správne hovorí po slovensky.

V slovenskej reči dedičanov často počuť také vety, ako napr. — *Id'erne do sétakerti*. — *Napísali mi segénségi bizonítváñ*. — *Pret tímto ñeboli tieto pergeló mašini*. — *A ja som bóu huncut, ždi som vihutuvau voľačo*. — *Apa árenduvali štiri ujeróu zemi, a zem bola eniho šusterova sarvaskiho*. — *Bóu som aj fogo! voveñe s tisti, a mali zme aj eniho sázadoša*. — *Keď clovek ñefojtatuje, tag zabudñe šecko*. — *Vom je támvo ako kočíš f čoporté, má veľa etšígóu*. — *Chodilo aj naše d'íouča na napsám*. — *Mliečnik je zakvačení na keritéši*.

Ale aj v maďarskej reči veľa raz počujeme takéto vyzazy: — *Ne zavadzálj!* — *Cvikot vertem a kapanyélbe*. — *Kravákat voltam legeltetni*. — *Járt a tanyák közt valami popiszár*.

Dlho by sme mohli vypočítavať také príklady i zo slovenskej i z maďarskej reči, ktoré by svedčeli o tom, že znalosť obidvoch jazykov je dôkladná, ľudia znajú presny význam slov. Na takom stupni bilingvizmus je prirodzené, že maďarské slová môžu dostávať slovenské koncovky a slovenské slová — maďarské.

Nachádzajú sa v slovnej zásobe kondorošských Slovákov i slová, prevzaté z nemčiny, ale tieto slová sa dostali do slovenčiny ešte pred presťahovaním sa Slovákov do Maďarska, ako napr. *hernódda*, *cvik*, *štrímfle*, *švibaúke*, *cverni*, *glajchat*, *fiertucha* a i.

Zásady zostavenia nižšie nasledujúceho malého diferenčného slovníka boli: 1. pred-

ložit slová, ktoré sa nepoužívajú v spisovnej slovenčine (vo väčšine slovníka sú také slová); 2. zozbierať slová, foneticky tvar ktorých sa odlišuje od tvarov odpovedajúcich slov spisovného jazyka; 3. popísať slová, ktoré majú iný význam ako v spisovnej slovenčine.

Spôsob publikovania materiálu je nasledovný: u postatných mien sa uvádza tvar Nom. jedn. č.; Gen. jedn. č.; Loc. jedn. č.; za tým nasleduje odpovedajúce slovo spisovnej slovenčiny, a konečne — príklad árenda, *-de, -de* „nájom“: Ňimali zme svoj sálaš, lem na árende zme bivali. árenduvať „mať v prenájme“: Moj apa árendovali štiri ujerou zemi. badať „citiť, pozorovať“: Tag badám, že dážd bude padať. baláchať: „strašiť“: Ňebaláchaj tie sliepke!

bauta, -te, -te ž. „sekera“: Z bautou som miseu rošštiepiť klát.

bana, -i, -i ž. „jama s vodou“: Tag vizerás, ako kto sa v bani pokrbáľau.

bantuvať „rušiť“: Ňebantuj ho, má vom svoju biedu!

baranča, -tu, -tu str. „baránok“: Hlúpi ako baranča.

bedeňa, -i, -i ž. „debna“: Mali nám doňiest za bedeňu masti.

bechcuvat’ „sem tam behať“: Celí dem mi tu bechcuju vo dvore.

bekem, -ňa, -ňi m. „plany nôž, ktorým sa čistí obuv od blata“

beučou, -va, -ove m. „kolíska“: Ale je milvo to d’iefa v beučove!

bengéšuvať „zbierať zanechanú cibuľu na poli“.

bičak, -a, -u m. „krivák“: Kúpili mi na jarmoku edom pekní bičak.

bielil’ „čistiť kukuričný šúľok od listov“.

biuňica, -i, -i ž. „brce“: Hod’ dóu štráng z biuňici!

bogár, -a, -u m. „hodvábnik“: Aj vlaňi zme mali bogári.

borit’ sa „zápasit’“: Ňevládali sa zborit’ eno druhiho.

budár, -a, -e m. „záchod“: Za budárom pekňe riasou orech.

buchňica, -i, -i ž. „pečené cesto“ (ako žemla): Ked’ zme tlačili, sad’e nás ponukli z.

buchňicou a pálenom.

buchta, -te, -te ž. „varené cesto, naplnené obyčajne lekvárom“.

búkat’ sa „honiť sa“: Sviňa sa zas búka.

búrka, -i, -i ž. „ľadovec“: Spadla taká búrka, že šeckerko višlo na pankrót.

cíbbik, -u, -u m. „vňať cibule“: Zelení cíbbik som jedou zo slaňinou.

cícor, -u, -e m. „Cicer arietinum“: Nakládli cícor do variačiku.

cvárgat’ (sa) „po blate chodiť; zašpiniť blatom“.

cverna, -ňe, -ňe ž. „nit“: Zišlo bi sa kúpiť aj cverni.

cvikla, -e, -e ž. „cukrová repa“: Po vojňe sa doma variu cukor s cvikle.

cvrkľa, -i, -i ž. „malé dievča“: Ešte je cvrkľa a už ju vidávaju.

cvergl’ a, -i, -i ž. „druh tekvice“ (na pečenie).

čachor, -a, -e m. „oselník“: Celkim mi je suchí čachor.

čajsi „asi“: Boli už čajsi na pouceste, kedd’ ma zbadali.

čámprdok, -a, -u m. „neobratny, maly, smiešny“.

čel’ aňík, -a, -ovi m. „mládenec, mladý človek“: Poriani je ten čelaňík.

čerňica, -i, -i ž. „čierna moruša“: Rozbehli sa čerňice.

čmela, -e, -e ž. „sršeň“: Ňimam pokoj od tejto čmela.

čombrat’ „nedbanlive nieš niečo tekutého“.

črepňa, -i, -i ž. „hlinená nádoba“: Lekvár sa klad’ie do črepni.

čutka, -i, -i ž. „koreň kukurice, čo sa vyorie a pozbiera sa na jar.

čuvár, -a, -u m. „človek, ktorý kedysi vozil pšenicu do mlyna“.

- čvrčkat'* „pomaly tiecť,,: Zahubená ártirka, lem čvrčká voda z ňej.
dačo! „čoby!“: — Boli ste vo váraši? — Ale, dačo som bóu!
davar! „azda“: Davar ma ešte aj nabiješ!
dažd' óuka,-i,-i ž. „dážď'ovnica“: V dažď'óuki sa peňi dobre sapúm.
d' iňa,-i,-i ž. „melón“: Ňenariasli nám d' iňe na d' iňisku.
dohám,-ňu,-ňi m. „tabak“: Doñez mi z bódu dohám!
došikuvat' „priviesť“: Břeš nám došikuvau teuce.
doveduvat' „požadovat', hľadať“: Už ju aj rendéri dovedovali.
drgáňat' sa „otriasat sa“: Na tej planej ceste sa lem tak drgáňau koč.
driela' a „nedávno“: Driela ešte tu bola, ale už zmizla suseda.
drióu, drióhodi „skór“: Razom idem, lem sa drióu najem.
dudáš,-a,-i m. „cuceľ“: Hľate ho, ako cmuká ten dudáš!
ďurit' (sa) „strašiť (sa)“: Ňedurte ju, nak spí!
edom, ena, eno, eni, enie „jeden“: Choj, ti striga ena!
enged' uvat' „dovoliť“: Kceli zme vihod' it agáciju, ale nám ňeenged' uvali.
fasuvat' „dostať“ (aj bitie): Čakajte že fagani, ved' vi fasujete!
feršlóg,-a,-u m. „debna“: Otrubi sa tam vo feršlógu.
fiertucha,-i,-i ž. „zástera“: Natrhaj pašu za fiertuchu!
fifák,-a,-u m. „veľky nos“: Zase mu sadla mucha na fifák (hnevá sa).
fruštik,-a,-u m. „raňajky“: Do fruštika támo bud' eme.
fufnavé,-á,-o „kto hovorí cez nos“: Taká je fufnavá, ňišt' ňerozumiem, čo mi kee vravet.
fuják,-a,-u m. „fujavica“: Šeckú cestu zanosiu fuják.
furmanka,-i,-i ž. „povoz“: Ňeska ňimam furmanku.
furt „stále,,: Ždi furt sa mi tu podpletá pod nohami.
futro,-a,-e str. „podšívka“: Máš peknuo futro f kabáte.
garád,-u,-e m. „priekopa“: Naostatok aj spadóu do garádu.
garázduvat' „neplechý stvárať“: Ustvične garázduje tento paholok.
gabuzina,-ňe-ž. „burina“: V zahrad' e je hustá gabuzina.
gecel' a,-i,-i ž. „sukňa“: Ženi voľakodi f širokích geceľach chođili.
glgam,-a,-u m. „trhané varené cesto“: Navarili sa glgani.
gl' ajchat' „prispósobit'“: Ozaj zavela glajchau, kim raz trafiu.
grňa,-i,-i ž. „ľavá ruka“: Šikovnie deťi ňezvikli z grnóu jest.
gúňe,-óu,-ach pl. t. „šaty“: Merkuj si na gúňe! Aj ti si dobrá gúňa!
habat' „ponáhľat' sa“: Habem, hádam sa ňezapuozdim.
hančok,-u,-u m. „malá hruda“: Od hančoku po hančok sa bude kopat'.
hara,-e,-e ž. „plachta, prípevnená na dve tyče plevy sa vnej nosia.“
havránka,-i,-i ž. „olovrant“: Na havránku tu budeme.
havránkuvat' „olovrantovat'“: Čo dobrouo budete havránkuvat' ?
heróke,óu,-ach pl. t. „v masti vypražené cesto“.
hernódl' a,-i,-i ž. „vlásenka“: Stratila som si hernódl'e“.
híňava,-e,-e ž. „inovat'“: Či je pekná híňava!
hladoš,-a,-ovi m. „stále hladny človek“: Jec, ti hladoš!
hlínačka,-i,-i ž. „hlinená zem“: Hlínačka sa dobre kalí na múr.
hodi,-óu,-ách pl. t. „sviatky“: Préjšli hodi, dobre budu aj vodi.
hřešiť' „nadávať“: Beží Jano a ukrútně hřeší: špiro ho uhrizóu.
husár,-a,-e m. „pri kosbe zanechany klas“: Stojí ako husár.
hím „celkom“: Ja ňéd' em hím tatam, ved' je to d' eľako.
chlebóke,-óu,-ach pl. t. „druh slivky“: Zbavia mi aj chlebóke.

choj- „chod'!” (rozkazovací spôsob slovesa „odísť”).
chrpí ina,-ne,-ne ž. „chrbtovina”: Lem ňi chrpínu varíte?
juhás,-a,-u m. „ovčiar”: Juhás dobre merkuje na birke.
kačaciaienka,-o,-u str. „kačací trus”: Šaď'e do kačaciaienku stúpa človek.
kajlaví,-á-o „krvív”: Krava má kajlavie rohe.
kalít' „mazať na stenu blato, vápno”: Na sviatke vikalíme chižu.
kapušník,-a,-u m. „pečené cesto, naplnené kapustou.”
kciet' 1. „chcieť”; 2. „ľúbiť”: Kto ma kee, tomu dám voľačo.
kediečka,-i,-i ž. „dieža, v ktorej sa drží údené mäso.”
kešseňa,-ii-i ž. „otvor na nohaviciach”.
kemenčok,-a,-u m. 1. „kresací kameň”; 2. „žlčovy kameň”.
kemeňica,-i,-i ž. „kamenná cesta”: Túto kemeňicu vľaiň spravili.
kífl'a,-e,-e ž. „rožok”: Chudobní lem na večeie sviatke piekli kífle.
klamoš,-a,-i m. „človek, ktorý stále klame”: Ňeverím ti ti klamoš.
kerisi „minuly”: Kerisi dem som jim taňiesou drožde.
klinouňik,-a,-u m. „uterák”: Zakvač klinouňik na kliňec!
klobúk,-a,-u m. „bublina”: Ked' v lete padá dážd', robia sa klobúke.
kňaz,-a,-ovi m. „vrchný snop obilia”: Ňestačili aňi kňaza položiť na hrpkú, už sa aj liau dážd'.
kobzuvat' sa (na posteli) „roskopať perinu”.
kocprdok,-a,-u m. „malý a neobratný človek”.
koch,-a,-u m. „komín”: Už môžeme poviberať slaňinu s kocha.
kochár,-a,-e m. „kominár”: Čierni a zababraní ako kochár.
kochať sa „šiplať sa”: Zafiau sa kochááš, že večer bude na nás.
kokam,-na,-nu m. „perlička”: Pes sa hňevá na kokani, že kričia.
komenduvat' „radiť”: Darmo mu komendovali šakovie ženi, ňoeženiú sa.
koňnacienska str. „konský trus”: Dobre sa kali blato, ag zamiesime do ňho koňnacienska.
kondáš-ik,-a,-u m. „pastier sevíň”: Aňi seďem rokú ňimau, keď ho zenali za kondášika.
kostonka,-i,-i ž. „stopka”: Pred zaváraňim načim povitratat kostonka.
kožienke,-ou,-ách pl. t. „kožené nohavice”.
kránská sol' ž. „liadok”: Kránská sol' hňed stiahňe dovena porezanú košku.
kravacienska,-u,-u str. „kravský trus”: Vofakody kládli na ohem aj kravacienska, keď keľauňe usklo.
krklat' saž „krčiť (sa) „Velmej sa pokrklali hábi.
kuchtít' „hľadať”: Čo kuchtiš naveki f tej kasíi?
kukurička,-i,-i ž. „konvalia”: Kukurička je milvo pierko.
kúnštuvat' „žartovať”: Ňekúnštujte, lebo zle préd'ete!
kuracienska,-u,-u str. „kurací trus”: Sviňa slied'i za kuracienskom.
kurivo,-a,-e str. „palivo”: Aj kukuríča ja dobrou kurivo.
kutka,-i,-i ž. „letná kuchynka”: Friško navaríme na kutki.
kvasóka,-i,-i ž. „veľká drevená vareca”.
láboška,-i,-i ž. „rajnica”: Preliala som smotanu do láboški.
ládíčka,-i,-i ž. „debna, truhla”: V lád'ički nád'eš ceduľe.
lámačka,-i,-i ž. „lámanie kukurice”: Do lámački ešte stačime.
ľ'anča,-i,-i ž. „šošovica”: Každí boží dem zme ľanču jedli.
lánštiak,-u,-u m. „jedenročný kôň”: Priahate už aj lánštiaka?
lát' „kliat, nadávať”: Ale hnušne laje tvoja suseda!
lepňík,-a,-u m. „osuch”: Pred chlebom pekávala lepňíke.

lietačka, -i, -i ž. „motyľ“: Takí veľkí chlapec, a lem litačke chitá.
ľofnať, *ľofnut si* „sedieť, sadnúť si“.
lojtra, -e, -e ž. „rebrík“: Raz bóu opilí a spadóu z lojtre.
lokša, -i, -i ž. „vyvalkané cesto“: Z enej lokši vivaľkala rezance.
lúčať „hádzat“: Deti lúčali hrudi.
mačacienska, -u, -u str. „mačací trus“.
machliť, *machľuvat* „mazať“: Šecok sa zamachľíš od masťi.
makoviňa, -u, -e str. „lodyha maku“: Zhorí aj makoviňa.
mál a, -u, -i str. „kukuriečné pečené cesto“: Máme hotovo máľa.
mašina, -ne, -ne ž. „mláťačka“: Pekne zme zarobili pri mašiňe.
merkuvat „pozorovať, chrániť“: Merkuj, žebi sviňe nežbehli do kukurici.
mincier, -a, -i m. „ručná váha“: Klame váš mincier!
mlačok, -u, -u m. „kladivo“: Kováča z mlačkom zabili.
mrcvoliť sa „hniezdiť sa“: Mrcvolí sa ako červík.
nabíjat „stavat múr zo zeme“.
načim „treba“: Načim sa usiluvat, ak kceme zbavit ňeska robotu.
nahať „nechat“: Nahaj ho, nag ide aj vom.
namáľ at’ sa „veľa a dlho pit“: Ta sa bude namáľat, ako takí kuom.
ňetrebni, -á, -uo „neobratny“: Ale si mi ňetrebnuoc stvora!
ňízavel’a „onedlho“: ňízavela tu bude aj kračúm.
ňinto „niet“: Na paláši ňišt ňinto.
nočak „však“: som vám poviedau, že ho necakajte.
obrázok, -u, -u m. „podobizeň“: Dobre vizeráš na tomto obrázku.
odspárat sa „mínať sa“: Pomalí sa odspára sňah.
oflinok, -u, -e m. „zaucho“: Dostáu takí oflinok, že sa o zem chitiu.
ohňivo, -a, -e str. „palivo“: Vodú, ohňivo doňeste, hned hotovím večeru.
opáciť „pozriet sa“: Ved ja opáciť, čo to má biť.
opálat sa „hybat sa“: Opála sa mi zub.
opaľuvat „opáliť brava slamou“: Lem za dedinóu bolo slobod opaľuvat.
opekance, -óu, -ách pl. t. „pečené cesto“.
paholok, -a, -u m. „mlady človek“: Šikovniho pahóuka šade rád vidia.
páchmut „pariť sa“: Páchňe benzim zo skleňički.
palacka, -i, -i ž. „fľaša“: Nalej že nám s tej palacki!
paláš, -u, -i m. „pôjd“: Na paláši je žito visipanvo.
páleno, -a, -i str. „pálenka“: Z jahodóu sa varí fajinskúo páleno.
paša, -i, -i ž. „tráva“: Na páškove si našli koňe pašu.
páuka, -i, -i ž. „práchno“: Mám vo vačku páuku, ocieľku a kemenčok.
pazucha, -i, -i ž. „divy vyhonok kukurice“.
pazušit’ „trhat alebo sekat divé vyhonky kukurive“.
perňa, -i, -i ž. „pyr“: Nasipem perňu na choňik, lebo je klzkaví.
pičiť sa „fňukat“: Darmo sa aj pičíš, to tí ňepomóže.
pigľ ajs, -a, -i m. „žehlička“: Vichladóu mi pigľajs.
pigľuvat „žehliť“: Vipigľujem si šatu.
pichľiač, -a, -i m. „trň“: Volade pozbierala pichľiač.
pilátuvat sa „trápiť sa, siliť sa“.
pleviňec, -a, -i m. „sklad, kam sa kladú plevy“.
pochabiť sa „šantovat“: Tito mladí sa naveki pochabia.
poenom „jeden po druhom“: Poťe, ale lem poenom (za eno druhim)!

pokloňúť sa „pozdraviť“: Pokloň sa pekne báťovi!
pominäk, -a, -u m. „nádobá, do krorej sa lievajú pomyje“.
pošopki „šepkave, tajomne“.
póudahoška, -i, -i ž. „dudova, majúca jednostrannú strechu“.
prespať sa „stratiť si panenstvo mimo manželstva“.
priezočiví, -á, -o „bezočivý“: Priezočivá je ako striga.
prostíť sa „šantovať“: Maj rozum, ňeprostí sa!
pršať „mrholiť“: — Padá ešte dažď? — Už lem prší.
puďelár, -a, -e m. „peňaženka“.
puďriť sa „fintiť sa“: Celí dem sa iba puďri pred zrkalom.
purgácija, -i, -i ž. „ricínus“.
radok, -u, -u m. „pokos“: Takí veľkí radok si chitá, dobre sa ňepretrhne.
rať a, -i, -i ž. „zoraná zem“.
rincuvať sa „ruvať sa“: Rincuju sa ako psi.
rozhutuvať „dumať“: Hozhutuvala som si: ojaz či duódem domóu!
rozmdrňáť „premrhať“: Čo muž zarobiu, žena vistačila rozmdrňiť.
rosipať sa „porodiť“: F kórháze sa rosipala Mara.
rozviňievat' sa „svitať“: Hozviňievalo sa keď zme hor stáli.
sadauňica, -i, -i ž. „detská stolička“.
sapúm, a, -e m. „mydlo“: Tak som prišla aj zo sapúnom (po službe).
sikačka, -i, -i ž. „hasičský stroj“.
skapat' „stratiť sa“: Skapali nám šecke morčience.
sklad, -a, -e m. „medza“: Načo nahávaše takí širokí sklad?
skočka, -i, -i ž. „koník“: Ta buď è viskacuvať ako taká skočka.
skunčať „usmievaťsa“: usmievať sa
sládič, -a, -i „sladké drevo“.
slamienok, -u, -u m. „slamenica“: Poklad' vajcia do slamienu!
slobod „voľno“: Ja som ňevedeu, slobod či ňislobod trhať jablká.
smrkat' „ziapať“: Visiakaj si nos, ňesmrkaj!
stačiť „mať času“: V zime sa budeme stačiť aj kartuvať.
strábiť (sa) „hojiť (sa)“: Voľáko sa mi ňestrábi ruka.
šafel', -a, -i m. „sud“: Spadlo zo saffa ucho.
šanuvat' „lutovať, závidieť“: Šeci ju šanujeme chudinku.
šata, -e, -e ž. „zástera“.
škľ'abit' sa „škriepiť sa“.
šmatkat' „hmatať“: Bola taká tma, ňišť ňebolo vino, lem šmatkali.
šomrat' „hundrat'“: Navcki šomre ako takí starí pes.
špendlík, -u, -u m. „končité tenké drevo“.
špiro, -a, -u m. „pes“: Edom špiro — druhí pes.
štibrat' „d'obať, štipať“: vištibrali kurence rajčini.
štopať „krmiť hus, kačicu“.
štverne.óu, -ách pl. t. „záprah“.
šuldák, -a, -u m. „mlady bravec“: Spravili serzódés na šuldáke.
švehla, -i, -e ž. „čmelik“: Sliepkve sa kúpaju, doista maju švehli.
švibauka, -i, -i ž. „zápalka“: Špórujte s tima švibaukami!
tarkaví, -á, -o „pestry“: ňi lem edom tarkaví pes jesto na sveťe!
ulačiv' „mlátiť“: Natéačili štiricať centóu žita.
truhľ a, -i, -i ž. „rakva“: Ledva vládali truhľu.

túrňa, -i, -i ž. „veža“: S túrni d'efako vid'íme.
ujer, -a, -i m. „jutro“: Ňimali iba petnác ujenóru.
usiluvat' sa „snažiť sa“.
variačik, a, -u m. „hlinená nádoba“ (varievalo sa v ňom v peci).
vinšuvat'. „priat“: Vinsujem vám tento noví rok!
vótko, -i, -i ž. „voňavá voda“ (pre oblievanie).
vrchnák, -a, -u m. „pokrievka“.
zabíjačka, -i, -i ž. „zakáľačka“: Švagar ňepriď'e na zabíjačku.
zacapat' „zašpiniť blatom“.
zapuozdiť sa „oneskoriť sa“: Darma utekám, aj tak sa zapuozdim.
znoci. t' sa „potiť sa“: Ňišť ti ňebude, lem sa keľauŇe viznoj!
žiarenica, -i, -i z. „hrianka“.

Literatura:

1. J. Stanislav: Liptovské nárečia, Turč. sv. Martin, 1932.
2. P. Ondrus: Stredoslovenské nárečia v Maďarskej ľudovej republike, Bratislava, 1956.
3. M. Kálal: Slovensky slovník a literatury aj nárečí, B. Bystrica, 1923.
4. St. Jančovič: Novy maďarsko — slovensky a slovensko-maďarsky slovník, V Prešporku 1863.
5. J. Hvozdič: Zovrubny slovník I. Praha-Prešov, 1937. ,II Košice, 1933.
6. Loos-Pechany: Magyar és tót szótár, Budapest, é. n.
7. Mendreszóra-Orbán: Novy slovensko — maďarsky slovník, Turč. sv. Martin, 1933.
8. T. Góbel Marianne: Szlovák-magyar szótár, Budapest, 1962.
9. Maďarsko-slovensko-česky slovník, Bratislava, 1957. (Slov. ped. nakl.)
10. Slovensko-maďarsky slovník, Bratislava, 1958. (Slov. ped. nakl.)
11. Slovník slovenského jazyka A-P, Bratislava; red. Št. Peciár.